

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Чорноморський національний університет імені Петра Могили

Факультет економічних наук
Кафедра обліку і аудиту

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Перший проректор

Котляр Ю.В.

2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
НАУКОВА ПРАКТИКА

Спеціальність 101 «Екологія»

Розробник:
Завідувач кафедри розробника:
Гарант освітньо-наукової програми:
Декан факультету економічних наук
Завідувач відділу аспірантури:
Начальник НМВ:

Ужва А.М.
Великий Ю.В.
Григор'єва Л. І.
Белінська С.М.
Ужва А.М.
Шкірчак С.І.

1. Опис навчальної дисципліни

<i>Найменування показники</i>	<i>Характеристика</i>
Найменування дисципліни	Наукова практика
Галузь знань	10 Природничі науки
Спеціальність	101 Екологія
Освітньо-наукова програма	Екологія
Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий)
Статус дисципліни	Нормативна
Курс навчання	4
Навчальний рік	2022-2023
Номер семестрів	8-й
Загальна кількість кредитів ЄКТС/годин	2 кредити / 60 годин
Годин самостійної роботи	60
Мова викладання	Українська
Форма підсумкового контролю	Диференційований залік

2. Мета, завдання та результати наукової практики

Наукова практика є невід'ємною складовою програми підготовки здобувачів вищої освіти на третьому освітньо-науковому рівні підготовки. Вона становить важливу та обов'язкову ланку в підготовці висококваліфікованих спеціалістів до майбутньої діяльності за фахом, забезпечуючи їх відповідність зростаючим вимогам роботодавців та власну конкурентоспроможність на ринку праці. Наукова практика аспірантів галузі знань 10 «Природничі науки», спеціальності 101 «Екологія» здійснюється відповідно до «Освітньо-наукової програми третього освітньо-наукового рівня вищої освіти ступеня «доктор філософії».

Науково-практична підготовка забезпечує закріплення теоретичних знань, а також набуття, вдосконалення і розширення професійних компетентностей, необхідних для успішної роботи за обраною спеціальністю. Вона надає здобувачам науково-практичний досвід діяльності за фахом, сприяє формуванню наукового підходу щодо формування професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень та розв'язування значущих проблем у сфері екології, науки, розширення та переоцінки вже існуючих знань і професійної практики. У процесі проходження наукової практики аспірант в конкретній установі (закладі), яка може виступати стейкхолдерами даної освітньо-наукової програми, набуває досвід застосування наукових методів на практичних прикладах в межах обраної спеціальності.

Наукова практика – є завершальним етапом навчання та передуює захисту здобувачами вищої освіти дисертаційних робіт. Вона передбачає узагальнення й удосконалення здобутих ними знань, практичних умінь і навичок, оволодіння професійним досвідом з метою їх підготовки до самостійної трудової діяльності, а також презентації матеріалів щодо виконаної дисертаційної роботи.

Під час проходження практики аспірант повинен виконати самостійне наукове дослідження, творчо застосовуючи теоретичні знання, набуті під час навчання, для вирішення широкого кола аналітичних та сучасних завдань. Інформаційно-аналітичні матеріали практики завершують практичну канву підготовки дисертації доктора філософії.

Метою практики є формування у аспірантів системи знань і набуття практичних навичок щодо професійних компетентностей, необхідних для інноваційної, науково-дослідної та виробничої діяльності з розробки та впровадження новітніх розробок, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику для розв'язання наукових задач в сфері екології і з дотриманням норм академічної доброчесності і врахування соціальних, економічних, екологічних та правових аспектів.

Розпочати або продовжити науково-практичні відносини з конкретними установами (закладами), які можуть виступати стейкхолдерами даної освітньо-наукової програми.

Наукова практика аспірантів проводиться у відповідності з освітньо-науковою програмою в 8 семестрі і триває 2 тижня. Керівництво практикою аспіранта здійснюється відділом аспірантури, докторантури та науковим керівником аспіранта від університету та керівником практики від установи – бази практики. Керівником практики від установи є висококваліфікований фахівець, що призначається наказом, відповідає за організацію практики, забезпечуючи можливість виконання робочої програми практики.

Проходження наукової практики потребує оформлення індивідуального завдання аспіранта на практику. Індивідуальне завдання наукової практики визначається керівником практики від університету спільно з аспірантом. Тематика індивідуальних завдань обирається в залежності від теми дослідження і охоплює широке коло питань, пов'язаних з аналізом стану, організації та ефективності діяльності бази практики. Звіт з проходження практики - це основний підсумковий документ. Акт впровадження/апробації результатів дисертаційного дослідження в технологічний, операційний, управлінський, економічний або інші процеси в конкретній установі (закладі) – базі практики, з метою практичного застосування наукового дослідження аспіранта.

Завдання наукової практики:

- закріпити теоретичні знання з вивчених дисциплін;
- розробка проекту анотації дисертації на здобуття кваліфікації «доктор філософії» з метою подальшого удосконалення за рекомендаціями закладу-базы практики;
- ознайомитися з необхідною проектною, технічною і діловою документацією конкретної установи/закладу;
- вибрати найбільш раціональний метод вирішення проблеми установи/закладу за рахунок впровадження наукових досліджень та визначити критерій оптимальності рішення;
- оцінити науково-практичний рівень власного дисертаційного дослідження в технологічних, операційних, управлінських, економічних або інших процесах конкретної установи (закладу) – бази практики та рекомендувати його до використання, отримати акт впровадження/апробації результатів дисертації;

- поглибити знання у раціоналізаторській та винахідницькій роботі, спрямованій на створення конкурентоздатної продукції, захищеною патентами та авторськими правами;

- за результатами отриманих знань з дисципліни «управління науковими проектами» проявити майстерність щодо умінь переконливого презентаційного представлення в наочній формі практичної частини власного дисертаційного дослідження з метою впровадження в конкретній установі/закладі;

- оцінити практичну дієвість морально-етичного кодексу науковця України в конкретній установі (закладі) на відповідність принципам доброчесності (запобігання та уникнення плагіату), наукової порядності (дотримання авторських прав, уникнення наукового авторитаризму) та корпоративної етики в творчому колективі;

- закріпити вміння донесення результатів власного наукового дослідження світовій науковій громадськості у вигляді підготовленої доповіді на науковому семінарі, тез конференції, статті тощо.

Для опанування системою науково-практичних умінь та вирішення певних задач діяльності при здійсненні науково-практичних функцій аспірант повинен:

- виконувати індивідуальне завдання, видане керівником практики та узгоджене науковим керівником дисертаційної роботи;

- на підставі опрацювання навчальної та наукової літератури обґрунтовувати наукові висновки, надавати професійні рекомендації, застосовувати знання при формуванні заходів щодо вирішення сучасних проблем та дотичні до них міждисциплінарних проектів;

- брати участь у раціоналізаторській та винахідницькій роботі, спрямованій на створення інформаційної безпеки умов функціонування закладів;

- розуміти основні закономірності розробки, обґрунтування та впровадження технологій в галузі гуманітарних наук та застосування їх в міждисциплінарних проектах в різних сферах діяльності установ, закладів;

- систематизувати матеріали для завершення дисертаційної роботи;

- оформити звіт з проходження наукової практики, затвердити його у керівника практики від закладу/установи, завірити печаткою і отримати письмовий відгук про результати проходження практики.

вміти:

- проводити пошук патентної та науково-технічної інформації стосовно досліджуваної задачі;

- використовувати фундаментальні закономірності у професійній діяльності;

- вміти застосовувати статистичні наукові методи при обробці експериментальних даних наукових досліджень в природничій галузі;

- використовувати програмування для обробки експериментальних даних;

- проводити оптимізацію інформаційних технологій для реалізації комплексних інноваційних проектів у природничій галузі;

- контролювати виконання заходів, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень;

- оцінювати критерії оптимальності рішення з метою підготовки обґрунтованих проектів та програм;

- дотримуватись етики досліджень, а також правил академічної доброчесності в наукових дослідженнях та науково-практичній діяльності.

Програмні компетентності (ПК)

Загальні компетентності:

ЗК 02. Здатність розв'язувати комплексні проблеми на основі системного наукового та загальнокультурного світогляду із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.

Спеціальні компетентності спеціальності:

СК 01. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у сфері екології та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень.

СК 03. Здатність застосовувати сучасні інструменти, електронні інформаційні ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення у науковій та навчальній діяльності, зокрема для моделювання процесів та прийняття оптимальних рішень у сфері екології, охорони природи та раціонального природокористування.

СК 04. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у вищій освіті.

СК 06. Здатність до використання сучасних методів аналізу якості довкілля та його компонент, необхідних для проведення наукових досліджень, спрямованих на розв'язання екологічних проблем у сфері екології, охорони довкілля та оптимізації природокористування.

Програмні результати навчання (РН)

РН01. Глибоко розуміти концептуальні принципи та методологію природничих наук, формулювати і перевіряти гіпотези, використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати теоретичного аналізу, експериментальних досліджень і математичного та/або комп'ютерного моделювання з метою розв'язання значущих наукових та науково-прикладних проблем екології.

РН02. Планувати і виконувати експериментальні та/або теоретичні дослідження з екології, охорони довкілля та оптимізації природокористування з використанням сучасних інструментів, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми.

РН04. Розробляти і викладати спеціальні навчальні дисципліни, дотичні до предметної області екології у закладах вищої освіти.

РН06. Застосовувати сучасні інструменти та технології пошуку оброблення й аналізу інформації з проблем екології та дотичних питань, зокрема, статистичні методи аналізу даних великого обсягу та/або складної структури, спеціалізовані бази даних та інформаційні системи.

РН08. Вміти використовувати сучасні методи оцінювання стану екосистем для розв'язання комплексних природоохоронних задач у галузі екології.

РН09. Вміти використовувати сучасні методи аналізу якості довкілля та його компонент, необхідних для проведення наукових досліджень, спрямованих на розв'язання екологічних проблем у сфері екології, охорони довкілля та оптимізації природокористування.

3. Основні етапи наукової практики

Етапи практики	Години	Підтверджуючі документи
<u>Початковий:</u> - узгодження з науковим керівником аспіранта та керівником практики від університету бази практики (заклад, установа, кафедра); - отримання індивідуального завдання та календарного плану для наукової практики за специфікою структури установи/закладу бази практики; - інструктаж з техніки безпеки; - заповнення індивідуального плану аспіранта.	10	Наказ про проходження наукової практики, індивідуальне завдання на практику, індивідуальний план
<u>Основний:</u> - ознайомитися з необхідною документацією закладу/установи; - провести аналіз патентної та науково-технічної інформації стосовно поточних задач закладу/установи, провести аналіз ближчих аналогів, схем, конструкцій тощо; - оцінити науково-практичний рівень власного дисертаційного дослідження в процесах закладу / установи; - запропонувати результати практичної частини власного дисертаційного дослідження в якості варіанта вирішення та отримати акт впровадження/апробації результатів дисертації; - презентаційне представлення в наочній формі практичної частини власного дисертаційного дослідження з метою впровадження/апробації; - власна оцінка доброчесності (запобігання та уникнення плагіату), наукової порядності та корпоративної етики в творчому колективі бази практики; - підготовка доповіді на науковому семінарі, тез конференції, статті тощо за проблемною тематикою закладу/установи; - обробка та аналіз отриманої інформації, формування звіту з наукової практики, підпис керівника від підприємства	40	Звітні документи, фахові статті, тези
<u>Кінцевий:</u> - оформлення та підписання звіту з наукової практики аспірантом, науковим керівником, завідувачем кафедри; - захист звіту з наукової практики	10	Звіт про наукову практику
Всього	60	

Під час проходження наукової практики передбачені консультації аспіранта з науковим керівником, завідувачем бази практики (кафедри) та керівником практики. Консультації є обов'язковими на початковому і кінцевому етапах наукової практики, за потребою на основному етапі щодо узгодження видів роботи аспіранта тощо.

4. Атестація з наукової практики

Після закінчення практики аспірант складає письмовий звіт і здає його керівнику практики від університету на перевірку. Захист звіту, підписаного науковим керівником аспіранта, керівником практики від університету та завідувачем відділу докторантури, аспірантури проводиться в терміни які відділом докторантури, аспірантури.

Звіт з наукової практики аспірант захищає публічно в аудиторії серед групи інших аспірантів-практикантів, за присутності наукового керівника аспіранта, керівника практики від університету та завідувача відділу докторантури, аспірантури.

Звіт аспіранта повинен включати:

1. Представлення індивідуального завдання для наукової практики за специфікою структури установи\закладу бази практики та календарного плану проходження практики;

2. Паперовий варіант звіту з наукової практики, який містить:

- вступна частина звіту: результат ознайомлення з проектною, технічною і діловою документацією закладу\установи бази практики (5 стор.).

- аналітична частина звіту: оцінка науково-практичного рівня власного дисертаційного дослідження в процесах закладу/установи бази практики (до 15 стор.).

- корпоративна частина звіту: власна оцінка доброчесності (запобігання та уникнення плагіату), наукової порядності (дотримання авторських прав, уникнення наукового авторитаризму) та корпоративної етики в творчому колективі (до 5 стор.),

- презентаційна частина звіту: представлення в наочній формі практичної частини власного дисертаційного дослідження з метою впровадження/апробації.

Презентація в PowerPoint . (7 слайдів/стор.)

Загальний обсяг звіту з наукової практики – 25-30 стор.

3. Додатково представляються:

- статті, тези, доповіді: текстові матеріали (друковані видання, електронні версії видань, тексти, що прийняті до друку, тощо) для виступу на науковому семінарі, конференції тощо за проблемною тематикою закладу/установи бази практики;

- проект анотації дисертації доктора PhD: анотація дисертації має досить ґрунтовно розкривати зміст дисертації за розділами та містити англomовний переклад;

- заявки на винахід, заявки на деклараційний патент, заявки на авторське право на твір, заявки на охоронні документи на об'єкти права інтелектуальної власності, тощо за проблемною тематикою закладу/установи бази практики;

- акти впровадження/апробації, які запропоновані за результатами практичної частини власного дисертаційного дослідження в якості варіанта вирішення проблем в процесах конкретної установи (закладу) – бази практики.

Загальні вимоги до структури та оформлення звіту з наукової практики

1. Структура звіту

Звіт про проходження наукової практики повинен включати наступні структурні елементи: індивідуальне завдання з наукової практики та календарним планом (додаток А), титульний аркуш (додаток Б), зміст, вступ, основна частина (результати і аналіз виконаного плану робіт), висновок, список використаних джерел, додатки (при необхідності).

2. Вимоги до змісту основних розділів звіту:

Звіт повинен бути надрукований на комп'ютері через 1,5 інтервалу шрифтом Times New Roman, кегль – 14, розміри полів: верхнє, ліве і нижнє – 20 мм, праве – 10 мм. Кожен розділ звіту, починаючи з змісту, необхідно починати з нового аркуша. Кожен розділ нумерується. Рекомендований обсяг звіту – 25-30 сторінок формату А4. У звіт можуть бути включені додатки, обсягом не більше 2 сторінок, які не входять в загальну кількість сторінок звіту.

Титульний аркуш оформлюється відповідно до ДСТУ.

Перенесення слів на титульному аркуші не допускається. Крапка в кінці заголовка не ставиться.

У список використаних джерел включається література, що склала дійсну базу роботи, не менше 10 джерел, в тому числі нормативні акти, інформація електронних видань. Нумерація джерел проводиться за алфавітом.

Загальні вимоги до структури та оформленню презентації

За результатами отриманих знань під час вивчення дисципліни «Управління науковими проектами» аспірант повинен проявити майстерність щодо умінь переконливого презентаційного представлення в наочній формі практичної частини власного дисертаційного дослідження з метою впровадження в конкретній установі/закладі. Презентація надається за програмним редактором в Microsoft PowerPoint.

Рекомендована кількість слайдів – 7.

Рекомендований перелік слайдів надається:

1. Установа, в якій аспірант виконав Освітньо-наукову програму третього освітньо-наукового рівня вищої освіти, назва дисертаційної роботи на здобуття ступеня доктора філософії, шифр та назва спеціальності, ПІБ аспіранта, наукова ступінь, вчене звання, посада наукового керівника ПІБ.

2. Мета і завдання дослідження. Методи дослідження.

3. Об'єкт дослідження. Предмет дослідження.

4. Наукова новизна одержаних результатів.

5. Загальна структура роботи.

6. Практичне значення одержаних результатів.

7. Апробація результатів дисертації.

Загальні вимоги до структури та оформленню анотації дисертації

Анотація дисертації має досить ґрунтовно розкривати зміст дисертації, а ньому не повинно бути надмірних подробиць, з також інформації, якої нема в дисертації. За обсягом анотація не може бути меншим ніж 0,7 авторського аркуша та не перевищувати 0,9 авторського аркуша для дисертації доктора PhD при друкуванні одинарним інтервалом із використанням текстового редактора Word з розміщенням від 40 до 44 рядків на сторінці.

Анотація в повинна розкривати наступні питання:

Актуальність теми. Шляхом критичного аналізу та порівняння з відомими розв'язаннями проблеми (наукової задачі) обґрунтовують актуальність і доцільність роботи для розвитку відповідної галузі науки чи виробництва. Висвітлення актуальності не повинно бути багатослівним. Досить кількома реченнями висловити головне – сутність проблеми або наукового завдання.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Коротко викладають зв'язок обраного напрямку досліджень з планами організації, де виконана робота, а також з галузевими та (або) державними планами та програмами. Обов'язково зазначають номери державної реєстрації науково-дослідних робіт, базових для підготовки та подання дисертаційної роботи, а також роль автора у виконанні цих науково-дослідних робіт.

Мета і завдання дослідження. Формулюють мету роботи і завдання, які необхідно вирішити для досягнення поставленої мети. Не слід формулювати мету як «Дослідження...», «Вивчення...», тому що ці слова вказують на засіб досягнення мети, а не на саму мету.

Об'єкт дослідження – це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію й обране для вивчення.

Предмет дослідження міститься в межах об'єкта. Об'єкт і предмет дослідження як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне і часткове. В об'єкті виділяється та його частина, яка є предметом дослідження. Саме на нього спрямована основна увага дисертанта, оскільки предмет дослідження визначає тему дисертаційної праці, яка визначається на титульному аркуші як її назва.

Методи дослідження. Подають перелік використаних методів дослідження для досягнення поставленої в роботі мети. Перераховувати їх треба не відірвано від змісту роботи, а коротко та змістовно визначаючи, що саме досліджувалось тим чи тим методом. Це дасть змогу пересвідчитися в логічності та прийнятності вибору саме цих методів.

Наукова новизна одержаних результатів. Подають коротку анотацію нових наукових положень (рішень), запропонованих здобувачем особисто. Необхідно показати відмінність одержаних результатів від відомих раніше, описати ступінь новизни (вперше одержано, удосконалено, дістало подальший розвиток). Кожне наукове положення чітко формулюють, виокремлюючи його основну сутність і зосереджуючи особливу увагу на рівні досягнутої при цьому новизни.

Сформульоване наукове положення повинно читатися і сприйматися легко й однозначно (без нагромадження дрібних і таких, що затемнюють його сутність, деталей та уточнень). У жодному випадку не можна вдаватися до викладу наукового положення у вигляді анотації, коли просто констатують, що в дисертації зроблено те й те, а сутності і новизни із написаного виявити

неможливо. Подання наукових положень у вигляді анотацій є найбільш поширеною помилкою здобувачів при викладенні загальної характеристики роботи. До цього пункту не можна включати опис нових прикладних (практичних) результатів, отриманих у вигляді способів, пристроїв, методики, схем, алгоритмів. Слід завжди розмежовувати одержані наукові положення і нові прикладні результати, що випливають з теоретичного доробку дисертанта.

Усі наукові положення з урахуванням досягнутого ними рівня новизни є теоретичною основою (фундаментом) вирішеної в дисертації наукової задачі або наукової проблеми. Насамперед за це здобувачеві присуджується науковий ступінь.

Практичне значення одержаних результатів. У дисертації, що має теоретичне значення, треба подати відомості про наукове використання результатів досліджень або рекомендації щодо їх використання, а в дисертації, що має прикладне значення — відомості про практичне застосування одержаних результатів або рекомендації, як їх використати. Відзначаючи практичну цінність здобутих результатів, необхідно подати інформацію про ступінь їх готовності до використання або масштабів використання. Необхідно дати короткі відомості щодо впровадження результатів досліджень із зазначенням назв організацій, в яких здійснена реалізація, форм реалізації та реквізитів відповідних документів.

Особистий внесок здобувача. У випадку використання в дисертації ідей або розробок, що належать співавторам, разом з якими були опубліковані наукові праці, здобувач повинен відзначити цей факт у дисертації та в авторефераті з обов'язковим зазначенням конкретного особистого внеску в ці праці або розробки.

Апробація результатів дисертації. Вказується, на яких наукових з'їздах, конференціях, симпозіумах, нарадах оприлюднено результати досліджень, викладені у дисертації.

Публікації. Вказують, у скількох монографіях, статтях у наукових журналах, збірниках наукових праць, матеріалах і тезах конференцій, авторських свідоцтвах опубліковані результати дисертації.

Ключові слова. Слова або стійкі словосполучення із тексту анотації, які з точки зору інформаційного пошуку несуть смислове навантаження.

5. Методи навчання

Таблиця 1

Матриця відповідності програмних результатів навчання дисципліни методів навчання

<i>Програмні результати навчання ОНП</i>	<i>Методи навчання</i>
1	2
РН01. Глибоко розуміти концептуальні принципи та методологію природничих наук, формулювати і перевіряти гіпотези, використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати теоретичного аналізу, експериментальних досліджень і математичного та/або комп'ютерного моделювання з метою розв'язання значущих наукових та науково-прикладних проблем екології.	Дискусійний, дослідницький, частково-пошуковий

РН02. Планувати і виконувати експериментальні та/або теоретичні дослідження з екології, охорони довкілля та оптимізації природокористування з використанням сучасних інструментів, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми.	Проблемного викладу, дискусійний, дослідницький, частко-пошуковий
РН04. Розробляти і викладати спеціальні навчальні дисципліни, дотичні до предметної області екології у закладах вищої освіти.	Пояснювально-ілюстративний, дискусійний, дослідницький, частко-пошуковий
РН06. Застосовувати сучасні інструменти та технології пошуку оброблення й аналізу інформації з проблем екології та дотичних питань, зокрема, статистичні методи аналізу даних великого обсягу та/або складної структури, спеціалізовані бази даних та інформаційні системи.	Пояснювально-ілюстративний, дискусійний, дослідницький, частко-пошуковий
РН08. Вміти використовувати сучасні методи оцінювання стану екосистем для розв'язання комплексних природоохоронних задач у галузі екології.	Проблемного викладу, дискусійний, дослідницький, частко-пошуковий
РН09. Вміти використовувати сучасні методи аналізу якості довкілля та його компонент, необхідних для проведення наукових досліджень, спрямованих на розв'язання екологічних проблем у сфері екології, охорони довкілля та оптимізації природокористування.	Дискусійний, дослідницький, частко-пошуковий

6. Критерії оцінювання та засоби діагностики результатів навчання

Звіт з наукової практики, який виконаний відповідно до визначених вимог, допускається до захисту. На захисті аспірант повинен розкрити основний зміст наукової роботи, яку він виконував протягом навчального року, виділити проблемні аспекти, обґрунтувати свої висновки, відповісти на запитання керівника практики. Остаточна оцінка за звіт виставляється за результатами захисту.

За результатами захисту звіту з наукової практики аспірант отримує оцінку («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»), яку керівник практики виставляє в екзаменаційну відомість.

Оцінка «відмінно» виставляється аспіранту, який показав всебічні, систематизовані, глибокі знання з питань і вміння впевнено застосовувати їх на практиці при вирішенні конкретних завдань, правильно обґрунтував прийняття рішень, використана професійна термінологія, отримав по всіх формах поточного контролю максимальну кількість балів (представив додаткові матеріали до звітності), якщо виконані всі вимоги до написання звіту: зміст розділів відповідає своїй назві, зібрана повноцінна, необхідна інформація, витриманий обсяг; висновки обґрунтовані, дотримані вимоги до зовнішнього оформлення.

Оцінка «дуже добре», виставляється, якщо зібрана необхідна інформація, але не в повному обсязі, є незначні відхилення від вимог до оформлення.

Оцінка «добре» виставляється аспіранту, якщо він твердо знає матеріал, грамотно і по суті викладає його, вміє застосовувати отримані знання на практиці, але допускає у відповіді деякі неточності, які може усунути за допомогою додаткових питань викладача (представив окремі додаткові матеріали до звітності), якщо основні вимоги до звіту виконані, але при цьому допущені недоліки. Зокрема, є неповнота матеріалу; не витримані обсяги звіту; є упущення в оформленні, висновки поверхневі.

Оцінка «задовільно» виставляється аспіранту, який показав фрагментарний, розрізнений характер знань, недостатньо правильні формулювання базових понять і може застосовувати отримані знання за зразком в стандартній ситуації (не представив додаткових матеріалів до звітності), якщо є істотні відступи від вимог до звіту. Зокрема: розділи звіту висвітлені лише частково; допущені помилки у звіті; висновки поверхневі, є упущення в оформленні.

Оцінка «достатньо», виставляється, якщо інформація й інші дані уривчасті і висвітлені частково, завдання практики розкрито частково, відсутні висновки, в звіті недотримані вимоги.

Оцінка «незадовільно» виставляється аспіранту, який не знає більшої частини основного змісту питань, допускає грубі помилки у формулюваннях основних понять і не вміє використовувати отримані знання при вирішенні типових практичних завдань (не представив жодних додаткових матеріалів до звітності), якщо завдання практики не розкрито в звіті, використана інформація й інші дані уривчасті, відображена інформація не містить посилань на джерела інформації або звіт не представлений зовсім.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
67-74	D	задовільно	
60-66	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Список використаних джерел:

1. Академічна доброчесність: інформаційний бюлетень: <https://www.skeptic.in.ua/bulletin/>
2. Верховна Рада України : офіційний веб-сайт : Бібліотечно бібліографічні ресурси : Бібліографічний моніторинг. Режим доступу до електронних документів : <http://portal.rada.gov.ua/rada/control/uk/index>.
3. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського : Система каталогів і картотек. Режим доступу до електронних документів : http://www.nbuv.gov.ua/db/library_db.html.
4. Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії від 12.01.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/44-2022-%D0%BF#Text>
5. Про затвердження Вимог до оформлення дисертацій : наказ М-ва освіти і науки України № 40 від 12.01.2017 р. Інформаційний збірник та коментарі Міністерства освіти і науки України. 2017. № 4. С. 75–84.
6. Сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/ua>

Зразок оформлення індивідуального завдання та календарного плану

**ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ**

Факультет _____

Кафедра _____

Ступінь вищої освіти: доктор філософії

Галузь знань: _____

Спеціальність: _____

Освітньо-професійна програма: _____

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри _____

_____ д-р екон. наук, ПІБ
«__» _____ 202__ року

**ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ НАУКОВІ ПРАКТИКИ
здобувача третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти**

ПІБ

1. Керівник наукової практики: доктор економічних наук, професор Ужва А.М.

2. Строк подання звіту з наукової практики: _____

3. Метою наукової практики є:

4. Дата видачі завдання _____

5. Зміст наукової практики _____

Здобувач

ПІБ

«__» _____ 202__ року

Відгук і оцінка роботи здобувача на практиці

Керівник практики від кафедри _____ ПІБ

Дата складання заліку „__” _____ 20__ року

Оцінка: за національною шкалою _____

кількість балів _____

за шкалою ECTS _____

Керівник наукової практики _____ Ужва Алла Миколаївна

Зразок титульного листа

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ**

Факультет _____

Кафедра _____

ЗВІТ

про проходження наукової практики
здобувача третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

ПІБ _____

Ступінь вищої освіти: доктор філософії

Галузь знань: _____

Спеціальність: _____

Освітньо-професійна програма: _____

«ПОГОДЖЕНО»

Завідувач кафедри _____

доктор _____ наук, професор

ПІБ

Керівник наукової практики:

завідувач відділу аспірантури,

доктор економічних наук, професор

_____ А.М. Ужва

Керівник практики від кафедри _____:

доктор економічних наук, професор

ПІБ